สนค. แนะสำรองของจำเป็นอย่างพอดี ลดแรงกดดันต่อตลาด

"เตรียมพร้อม ไม่ต้องกักตุน" เปิด Checklist สิ่งของจำเป็นรับมือเหตุฉุกเฉิน แนะสำรองอย่างพอดีตามความจำเป็นของครัวเรือน ไม่ตื่นตระหนกซื้อเกินจำเป็น ลดภาระค่าใช้จ่ายและความเสี่ยงสินค้าขาดแคลนชั่วคราว"

นายนันทพงษ์ จิระเลิศพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) กระทรวงพาณิชย์ เปิดเผยว่า ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในหลายมิติ ทั้งความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ ภัยธรรมชาติ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ และเหตุขัดข้องของระบบสาธารณูปโภค ส่งผลให้หลายประเทศออกคำแนะนำให้ประชาชนสำรองอาหาร น้ำดื่ม และสิ่งของจำเป็น จนอาจทำให้บางส่วนเข้าใจว่าเป็นสัญญาณเตือนถึงวิกฤตร้ายแรง อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวเป็นเพียงแนวทางมาตรฐานในการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ในระยะแรกเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน มิใช่สัญญาณเตือนให้เร่งกักตุนสินค้าแต่อย่างใด

- **เปิดข้อเท็จจริง ทำไมหลายประเทศแนะให้สำรองสิ่งของจำเป็น**

แนวทางการเตรียมพร้อมรับมือเหตุฉุกเฉินได้รับความสำคัญมากขึ้นในหลายประเทศ เช่น **สหราชอาณาจักร** เปิดตัวแคมเปญ "Be Ready" เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2569 รณรงค์ระยะเวลา 3 ปี ให้ประชาชนสำรองอาหาร น้ำดื่ม และสิ่งของจำเป็น รองรับเหตุขัดข้องของระบบไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร **เนเธอร์แลนด์**เผยแพร่คู่มือเตรียมพร้อมรับเหตุฉุกเฉินฉบับภาษาอังกฤษ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2568 มุ่งให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ในช่วง 72 ชั่วโมงแรก และ**ไอร์แลนด์**เปิดตัวแคมเปญ "Be Emergency Ready" เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2569 แนะให้สำรองสิ่งของจำเป็นตามความเหมาะสม ขณะที่ออสเตรียแนะนำให้ครัวเรือนสำรองสิ่งของจำเป็นสำหรับ 10 - 14 วัน เพื่อรับมือภาวะไฟฟ้าดับเป็นวงกว้าง นอกจากนี้ **สหภาพยุโรป (EU)** ได้ประกาศยุทธศาสตร์ Preparedness Union Strategy เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2568 เพื่อยกระดับการรับมือวิกฤตทุกมิติ ทั้งภัยธรรมชาติ วิกฤตสาธารณสุข ภัยไซเบอร์ และความมั่นคง ส่วนญี่ปุ่นย้ำแนวทางสำรองอาหารและน้ำดื่มอย่างน้อย 3 วัน ถึง 1 สัปดาห์ เพื่อรับมือภัยพิบัติขนาดใหญ่ พร้อมตรวจสอบที่อยู่อาศัยและเส้นทางอพยพ ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าวมีการเผยแพร่ต่างช่วงเวลากัน สะท้อนว่าการสำรองสิ่งของจำเป็นเป็นมาตรการเชิงป้องกันตามปกติสำหรับรับมือวิกฤตหลากหลายรูปแบบ

- **ไทยต้องกังวลหรือไม่ ประเมินความเสี่ยงก่อนเตรียมสำรอง**

ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ในฐานะแหล่งผลิตอาหารสำคัญ ทั้งข้าว พืชผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และสัตว์น้ำ ประกอบกับภาครัฐพัฒนาภาคเกษตรและความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง จึงมีความเสี่ยงต่ำต่อภาวะขาดแคลนอาหาร นอกจากนี้ ไทยยังมีโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ คลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และช่องทางจำหน่ายที่ครอบคลุมทุกภูมิภาค ตลอดจนการเติบโตของธุรกิจ e-Commerce และการประยุกต์ใช้ระบบอัตโนมัติและ AI ในภาคธุรกิจ ซึ่งช่วยยกระดับการบริหารคลังสินค้าและการกระจายสินค้า สะท้อนถึงศักยภาพที่แข็งแกร่งในการผลิตและจัดส่งสินค้าเพื่อรองรับความต้องการบริโภคในประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ออกประกาศเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2569 ว่า ถึงแม้ไทยจะไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศที่เผชิญความเสี่ยงดังกล่าวโดยตรง แต่การเตรียมความพร้อมล่วงหน้า เช่น การจัดเตรียมกระเป๋าฉุกเฉิน (Emergency Bag) ถือเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการลดความเสี่ยงระดับครัวเรือนเบื้องต้น ขณะที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกมิติ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยสูงสุดให้กับประชาชน

- **สำรองอย่างพอดี ลดภาระครัวเรือน ไม่กระทบตลาดสินค้า**

การสำรองสินค้าจำเป็นอย่างพอดีถือเป็นการวางแผนทางการเงินและการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้ครัวเรือนรับมือกับเหตุไม่คาดคิดในเบื้องต้น ลดค่าใช้จ่ายแฝงในช่วงที่สินค้าบางรายการตึงตัวและราคาสูงขึ้นชั่วคราว รวมถึงลดการพึ่งพาสินเชื่อระยะสั้นกรณีรายได้หยุดชะงักจากการเดินทางไม่ได้หรือต้องหยุดกิจการชั่วคราว นอกจากนี้ ยังส่งผลบวกต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจ เพราะช่วยลดแรงกระแทกเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหากครัวเรือนดูแลตนเองได้ในช่วงแรก และช่วยให้ภาครัฐจัดสรรงบประมาณไปช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางและพื้นที่เสียหายรุนแรงได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ทั้งนี้ การสำรองสินค้าอย่างพอดี คือ การซื้อสินค้าจำเป็นในปริมาณที่สอดคล้องกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับการซื้ออย่างตื่นตระหนก (Panic Buying) ที่นำไปสู่การกักตุนเกินความจำเป็น ส่งผลให้ความต้องการซื้อพุ่งขึ้นฉับพลันและกระจุกตัวในช่วงเวลาเดียวกัน จนเกิดความไม่สมดุลกับปริมาณสินค้าคงคลัง รบกวนกลไกตลาด และเพิ่มแรงกดดันต่อระบบขนส่ง การเติมสินค้าหน้าร้าน และระดับราคา ซึ่งท้ายที่สุดจะทำให้ผู้ที่มีความจำเป็นจริงเข้าถึงสินค้าได้ยากขึ้น

ในด้าน**สถานการณ์เศรษฐกิจและค่าครองชีพ** ข้อมูลล่าสุดเดือนตุลาคม 2569 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันปีก่อน พบว่า อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.90 โดยมีปัจจัยหลักจากวิกฤตความมั่นคงทางพลังงานในภูมิภาคตะวันออกกลาง ที่ทำให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงทรงตัวในระดับสูงกว่าปีก่อนหน้ากว่าร้อยละ 29.18 ขณะที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (เมื่อหักอาหารสดและพลังงานออก) สูงขึ้นร้อยละ 1.58 ส่วนดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคอยู่ที่ 46.5 ซึ่งยังต่ำกว่าระดับเชื่อมั่นที่ 50 ตัวเลขดังกล่าวสะท้อนว่า ครัวเรือนไทยกำลังเผชิญแรงกดดันจากต้นทุนพลังงานโลกเป็นทุนเดิม การใช้จ่ายอย่างมีสติและไม่เร่งกักตุนสินค้าเกินความจำเป็นจึงช่วยป้องกันไม่ให้เกิดแรงกดดันด้านราคาเพิ่มเติม และช่วยรักษาเสถียรภาพค่าครองชีพในภาพรวม

ทั้งนี้ สนค. ขอแนะนำแนวทางปฏิบัติ 5 ข้อ ที่ช่วยให้ทุกครัวเรือนเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุไม่คาดคิดได้อย่างมั่นใจ

1. สำรวจสิ่งของจำเป็นในบ้าน เช่น น้ำดื่ม อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ของใช้ส่วนบุคคล ยาประจำตัว และอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ให้ครอบคลุมสมาชิกทุกคนในครัวเรือน รวมถึงเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย และสัตว์เลี้ยง

2. ทยอยซื้อสินค้าสำรองอย่างมีแผน โดยเน้นเลือกซื้อสินค้าที่เก็บรักษาได้นานและทยอยสำรองตามกำลังซื้อ โดยไม่จำเป็นต้องซื้อพร้อมกันในคราวเดียว หรือกักตุนเกินปริมาณการใช้งานจริง

3. บริหารและหมุนเวียนสินค้า ผ่านการตรวจสอบวันหมดอายุ นำสินค้าที่ซื้อไว้ก่อนมาบริโภคตามลำดับ และทยอยเติมสินค้าใหม่ทดแทน เพื่อป้องกันการสูญเปล่าและไม่ให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายเกินจำเป็น

4. ติดตามข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะประกาศแจ้งเตือนภัยและคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนส่งต่อ เพื่อประเมินสถานการณ์และวางแผนรับมือได้อย่างเหมาะสม

5. เตรียมพร้อมตามความเสี่ยงของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมหรือภัยธรรมชาติ เช่น จดบันทึกหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน เก็บเอกสารสำคัญในที่ปลอดภัยและกันน้ำ เตรียมเงินสดสำรองกรณีระบบชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือการสื่อสารขัดข้อง ตลอดจนวางแผนเส้นทางอพยพและจุดพักพิงล่วงหน้า

สนค. ขอเน้นย้ำว่า การเตรียมความพร้อมล่วงหน้าไม่ใช่การกักตุนสินค้า แต่เป็นการวางแผนสำรองสิ่งของจำเป็นในปริมาณที่พอเหมาะบนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความเสี่ยงจริง การเตรียมพร้อมอย่างมีสติไม่เพียงช่วยลดความกังวลและบรรเทาผลกระทบในยามฉุกเฉิน แต่ยังช่วยให้ประชาชนบริหารค่าใช้จ่ายได้อย่างคุ้มค่า ไม่เกิดภาระทางการเงินจากความตื่นตระหนก ตลอดจนช่วยรักษาสมดุลของกลไกตลาดและลดความเสี่ยงต่อภาวะสินค้าตึงตัวชั่วคราว ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์จะติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าอุปโภคบริโภคให้มีความสมดุล ทั้งในมิติของปริมาณที่เพียงพอ ไม่ขาดตลาด และระดับราคาที่เป็นธรรมต่อประชาชนแม้ในยามวิกฤต นายนันทพงษ์ฯ กล่าวทิ้งท้าย

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า
7 พฤศจิกายน 2569